USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobců: **a) M. M.**, **b) M. Y.**, oba zast. Mgr. Martinou Šamlotovou, advokátkou, se sídlem Milady Horákové 1957/13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 22. 2. 2023, č. j. OAM-1083/ZA-ZA11-ZA16-2022 a č. j. OAM-1084/ZA-ZA11-ZA16-2022, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 6. 2023, č. j. 41 Az 14/2023-20,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1]Žalovaný rozhodnutím ze dne 22. 2. 2023, OAM-1084/ZA-ZA11-ZA16-2022, neudělil žalobci a) mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a rozhodnutím ze dne 22. 2. 2023, č. j. OAM-1083/ZA-ZA11-ZA16-2022, neudělil žalobkyni b) mezinárodní ochranu podle týchž ustanovení zákona o azylu.

[2]Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 30. 6. 2023, č. j. 41 Az 14/2023-20, obě věci spojil ke společnému projednání a následně žaloby proti uvedeným rozhodnutím žalovaného zamítl. V odůvodnění rozsudku krajský soud nejprve uvedl, že původcem pronásledování nebo vážné újmy mohla být podle § 2 odst. 6 zákona o azylu i soukromá osoba, pokud bylo prokázáno, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nemohly nebo nechtěly odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou. Podmínkou však bylo, že by žalobci museli vyčerpat všechny reálně dostupné prostředky ochrany. To však žalobci v posuzovaném případě neučinili, což v žalobách odůvodnili subjektivním přesvědčením, že by jim policie s ohledem na jejich kurdskou národnost nepomohla. V pohovoru k jejich žádostem o mezinárodní ochranu však uvedli, že se na policii neobrátili z důvodu obavy, že soukromá osoba, která je ve vlasti pronásledovala, mohla policii podplatit. Krajský soud zdůraznil, že v takové situaci nemohli žalobci žalovanému vytýkat, že si neopatřil dostatek podkladů k dostupnosti ochrany v Turecku speciálně ve vztahu ke Kurdům. Subjektivní nedůvěra vůči vnitrostátním orgánům

v posuzovaném případě neodůvodňovala rezignaci žalobců na využití ochrany státu, jelikož nevyplývala ani z žádné objektivní skutečnosti či předchozí špatné zkušenosti s policií. Ze shromážděných zpráv o zemi původu žalobců nadto neplynula žádná informace, že by Kurdům v Turecku obecně nebyla dostupná vnitřní ochrana, přičemž žalobci ani nebyli ve vlasti nijak politicky aktivní.

[3]Žalobci (dále jen „stěžovatelé“) napadli rozsudek krajského soudu včasnou blanketní kasační stížností. V jejím doplnění, jež Nejvyšší správní soud obdržel v zákonné měsíční lhůtě, nejprve shrnuli podstatné skutkové okolnosti jejich azylového příběhu. Konstatovali, že s ohledem na svou kurdskou národnost se ve vlasti necítili v bezpečí a nevěřili, že by jim turecké bezpečnostní složky poskytly dostatečnou ochranu. Již v předcházejících řízeních namítali, že ochrana není v Turecku poskytována všem stejným dílem, přičemž „*obyčejný a nesolventní Kurd*“ nemá šanci na poskytnutí účinné ochrany. Uvedené skutečnosti však žalovaný vůbec nezkoumal. Ochrana je v Turecku Kurdům poskytována mnohem slabší a nadto diskriminačním způsobem. Žalovaný proto měl zjistit, jestli by na požadavek stěžovatelů na poskytnutí ochrany turecké bezpečnostní složky braly zřetel. Pro případ návratu do vlasti tak mají strach o životy své rodiny a z pokračujícího pronásledování. Závěrem žalobci doplnili, že ochrana se v Turecku poskytuje Kurdům, kteří nechtějí poukazovat na svůj původ. Ostatní příslušníci této národnosti jsou vnímáni jako tzv. „problematičtí“ či „občané třetí kategorie“. Žalovaný jim tak měl udělit doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu s ohledem na jejich práva na soukromý a rodinný život. Krajský soud však těmto námitkám nevyhověl. Proto žalobci navrhují zrušení napadeného rozsudku i rozhodnutí žalovaného a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.

[4]Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že jeho rozhodnutí i napadený rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Před rozhodnutím ve věci si žalovaný opatřil dostatek informací o zemi původu stěžovatelů, se všemi námitkami se řádně vypořádal a své závěry odůvodnil. Vycházel přitom zejména z výpovědí stěžovatelů, které porovnal s informacemi o zemi původu. Kasační argumentace je podle žalovaného pouze obecná. Ten proto navrhuje odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost, případně její zamítnutí.

[5]Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatelé jsou zastoupeni advokátkou (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[6]Následně se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelů, jinak by ji odmítl jako nepřijatelnou (§ 104a odst. 1 s. ř. s. a čl. II zákona č. 77/2021 Sb.). Vymezením neurčitého právního pojmu „podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele“ se již Nejvyšší správní soud zabýval při výkladu ustanovení § 104a s. ř. s., ve znění účinném do 31. 3. 2021 (viz usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS). Novelou soudního řádu správního provedenou zákonem č. 77/2021 Sb. byl s účinností od 1. 4. 2021 rozšířen okruh případů, při jejichž přezkumu Nejvyšší správní soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti. Nově se nejedná jen o věci azylu, resp. o věci mezinárodní ochrany, nýbrž o všechny věci, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce. Tato změna nezakládá žádný rozumný důvod měnit kritéria přijatelnosti

kasační stížnosti (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-27).

[7] Při rozhodování o nepřijatelnosti kasační stížnosti proto Nejvyšší správní soud i nadále vychází z judikatorně ustálených kritérií (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, bod 52), jež pramení ze závěrů usnesení ve věci sp. zn. 1 Azs 13/2006. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[8] V posuzované věci však Nejvyšší správní soud podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatelů neshledal, stěžovatelé jej ostatně v kasační stížnosti ani netvrdili.

[9] Podle stěžovatelů krajský soud nezohlednil jejich kurdskou národnost ve vztahu k dostupnosti ochrany poskytnuté k jejich žádosti tureckými bezpečnostními složkami. Kurdové jsou totiž podle nich v Turecku občany tzv. „třetí kategorie“. Neměli proto důvěru v bezpečnostní složky ve vlasti, že by jim mohly adekvátně pomoci, a proto se na ně ani neobrátili s žádostí o ochranu před pronásledováním soukromou osobou.

[10] Již krajský soud v napadeném rozsudku správně odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 6 Azs 8/2003-44, podle něhož platí, že *„mezinárodní ochrana spočívající v udělení azylu může být žadateli poskytnuta teprve tehdy, je-li mu odepřena ochrana v zemi jeho původu, popřípadě je-li tato ochrana neúčinná.“* Posuzováním možnosti vnitrostátní ochrany se Nejvyšší správní soud dále zabýval například v rozsudcích ze dne 20. 7. 2016, č. j. 1 Azs 113/2016-29, ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007-93, č. 1551/2008 Sb. NSS, či ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009-74.

[11] V posuzovaném případě údajně byli stěžovatelé v Turecku pronásledování soukromou osobou, přičemž na turecké bezpečnostní složky se neobrátili s ohledem na jejich nedůvěru k nim. Krajský soud však správně odkázal na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012-23, z něhož vyplývá, že subjektivní nedůvěra vůči vnitrostátním orgánům neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany státu původu. Nejvyšší správní soud v této souvislosti dále konstatoval, že *„v případě, že informace o zemi původu ukazují opodstatněnost této nedůvěry, nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat, aby vyčerpal prostředky vnitrostátní ochrany“* (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS). V případě zjišťování účinnosti a dostupnosti ochrany je třeba zkoumat nejen to, jaká je obecná situace v zemi původu, ale také případný podíl státu na pronásledování či vážné újmě, resp. možné propojení původců

pronásledování nebo vážné újmy se státními orgány a míru vlivu těchto původců na ně; dále zda stát umožňuje trestní postih aktu pronásledování či vážné újmy a také reálnost a smysluplnost ochrany, tedy zda není pouze formální a jaký přístup k účinným prostředkům nápravy má konkrétní žadatel o mezinárodní ochranu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47).

[12] V posuzovaném případě však krajský soud již v napadeném rozsudku zdůraznil, že stěžovatelé v žádosti o mezinárodní ochranu poukázali pouze na skutečnost, podle níž se na turecké bezpečnostní orgány neobrátili s žádostí o poskytnutí ochrany, jelikož měli dojem, že by je původce pronásledování mohl ovlivnit či podplatit. Nepopsali však žádné potíže, které by měli ve vlasti s ohledem na svou kurdskou národnost, případně nevysvětlili, z jakých důvodů měli za to, že by jim pro jejich národnost nebyla ochrana účinně poskytnuta. Žalovaný tak nepochybil, pokud podrobně nezkoumal dostupnost vnitrostátní ochrany specificky Kurdům. V této souvislosti krajský soud správně odkázal rovněž na skutečnost, že břemeno tvrzení ohledně nedostupnosti či nedostatečnosti vnitřní ochrany v zemi původu leží podle již citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 Azs 66/2008 na žadateli o mezinárodní ochranu, tj. na stěžovatelích.

[13] V posuzovaném případě tak lze plně využít závěry uvedené v již citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu vydaného ve věci sp. zn. 6 Azs 8/2003, podle nichž je zřejmé, že *„neučinil-li stěžovatel žádné kroky k využití všech prostředků, které právní řád v zemi jeho původu k ochraně práv a svobod poskytuje, nelze učinit závěr, že by mu taková ochrana nebyla poskytnuta, případně že by mu sice poskytnuta byla, ale neúčinně.“* (srov. rovněž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004-41). Jinak řečeno, pokud se stěžovatelé v posuzovaném případě neobrátili s žádostí o poskytnutí ochrany nejprve na turecké bezpečnostní složky, nevyužili všech prostředků, které jim právní řád Turecka poskytl k ochraně jejich práv a svobod.

[14] S ohledem na shora uvedené skutečnosti lze konstatovat, že krajský soud věc posoudil zcela v souladu s ustálenou judikaturou správních soudů a nedopustil se ani jiného hrubého pochybení, které by vyžadovalo zásah Nejvyššího správního soudu. Napadený rozsudek byl založen na dostatečně zjištěném skutkovém stavu věci a byl zároveň přesvědčivě odůvodněn. Nejvyšší správní soud proto podle § 104a odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, neboť svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelů.

[15] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, část III. 4.). Stěžovatelé v tomto řízení úspěch neměli, a proto nemají právo na náhradu jejich nákladů. Procesně úspěšnému žalovanému v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Proto Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

[16] Nejvyšší správní soud závěrem konstatuje, že samostatně nerozhodoval o návrhu stěžovatelů na přiznání odkladného účinku jejich kasační stížnosti, jelikož podle § 32 odst. 5 ve spojení s § 32 odst. 2 zákona o azylu měla v posuzovaném případě kasační stížnost stěžovatelů odkladný účinek již ze zákona.

pokračování

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. listopadu 2023

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu